

# TASARRUF ve YATIRIM

<b>GİRİŞ</b> .....	<b>3</b>
DEĞERLENDİRME TERCİHİ.....	6
<b>AKTİVİTE 1: Tasarruf veya Yatırım</b> .....	<b>9</b>
Tepegöz sunumu 1: TASARRUF veya YATIRIM HESABI.....	14
Tepegöz sunumu 2: PARAYI BİRİKTİRMELİ Mİ TASARRUF MU YAPMALI?.....	15
Döküman 1: BAŞARILI BİR FİNANSAL PLAN OLUŞTURMAK.....	16
Döküman 2: FİNANSAL HEDEFLERİMİ BELİRLEMEK .....	17
Tepegöz sunumu 3: FİNANSAL PLAN DESTEĞİ.....	18
Döküman 3: AYLIK BÜTÇEMİ OLUŞTURMAK .....	19
<b>AKTİVİTE 2: Kötü Günler için Tasarruf Yapmak</b> .....	<b>24</b>
Tepegöz sunumu 1: KÖTÜ GÜNLER İÇİN TASARRUF YAPMAK.....	27
Tepegöz sunumu 2: TASARRUF YAPMA PARA BİRİKTİRMEK İÇİN SEBEPLER.....	28
Döküman 1: TASARRUF YAPARKEN SORUNLAR VE KAYGILAR.....	29
Döküman 2: TASARRUF YAPILABİLECEK YERLER.....	30
Döküman 3: NEREDE PARA BİRİKTİRİLEBİLİR?.....	31
Tepegöz sunumu 3: TASARRUF YAPILACAK YERLERE GÖZ ATMAK.....	32
<b>AKTİVİTE 3: 1 + 1 = Tasarruf</b> .....	<b>33</b>
Tepegöz sunumu 1: FAİZ TÜRLERİ .....	36
Döküman 1: BASİT FAİZ veya BİLEŞİK FAİZ.....	37
Döküman 2: KAZANCIN TASARRUFLARA ETKİSİ .....	38
Tepegöz sunumu 2: TASARRUF DÜZENLEMELERİ.....	39
<b>AKTİVİTE 4: Uzun Vadeli Yatırım</b> .....	<b>40</b>
Tepegöz sunumu 1: TASARRUF VE YATIRIMIN KARŞILAŞTIRILMASI.....	43
Tepegöz sunumu 2: YATIRIM ALANLARI.....	44
Döküman 1: YATIRIMLARIN ÖZELLİKLERİ .....	45
Döküman 2: YATIRIM YAPMADAN ÖNCE SORULACAK SORULAR.....	46
Döküman 3: FİNANSAL HEDEFLERİN KONULMASI .....	47

## BÖLÜME GENEL BAKIŞ

Kötü günler için kenara para koymak çok eski bir gelenektir. Bir çok insan gelirinin belirli bir yüzdesini acil durumlar, alınacak bir araba veya çocukların geleceği gibi nedenlerden dolayı biriktirmeyi seçer. Ama bir noktada sadece paralarını biriktirmek insanlara yeterli gelmez ve daha da fazla kazanç elde edebilecekleri bir yatırıma girmeyi tercih edebilirler. Birey hangi yolu tercih ederse etsin, aldığı karardan sorumlu olmalıdır.

## BÖLÜM HEDEFLERİ

Tasarruf ve yatırım arasındaki bağı göstermenin yanı sıra her iki aracın da bir finansal plan için olmasının önemini göstermek.

## BÖLÜMDEKİ AKTİVİTELERE HIZLI BİR BAKIŞ

Aşağıdaki tabloya bakarak kullanabileceğiniz aktiviteleri inceleyiniz. Her aktivite aslında birbirinden bağımsız olduğu için tek tek veya birbiriyle beraber kullanılabilir. Katılımcıların gereksinimlerine paralel olarak ihtiyaçlarını karşılayacaklarını düşündüğünüz aktiviteleri seçebilirsiniz.

<b>AKTİVİTELER</b>	<b>AMAÇLAR Katılımcılar şunları yapacaktır:</b>
<b>1. Tasarruf ve Yatırımın karşılaştırılması</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• “Tasarruf” ve “yatırım” terimlerinin arasındaki farkı anlamak.</li> <li>• Bir finansal planın değerini anlamak.</li> <li>• Başarılı bir finansal planın yapılabilmesi için gerekli olan adımları tanımak.</li> <li>• Bütçelerin neden önemli olduğunu anlatmak.</li> </ul>
<b>2. Kötü günler için para biriktirmek</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Para biriktirmenin nedenlerini tanımlamak.</li> <li>• Tasarruf ederken bununla ilgili sorun ve engelleri tanımak.</li> <li>• Paranızı tasarruf amacıyla nerede değerlendirebileceğinizi belirlemek.</li> </ul>
<b>3. 1 + 1 = Tasarruf</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Faiz türlerinin karşılaştırılıp kıyaslanması.</li> <li>• Tasarruf yapmanın sonuçlarını anlamak.</li> <li>• Tasarruf yönetmeliklerini incelemek.</li> </ul>
<b>4. Uzun Vadeli Yatırım Yapmak</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Yatırım yapmanın amaçlarını anlamak.</li> <li>• Kişisel yatırım hedeflerini belirlemek.</li> <li>• Bir yatırım yaparken sorulacak soruları bilmek. (güvenilirlik, kazanç, stabilite, birikimlere ulaşabilme ve çeşitlilik)</li> <li>• Yatırım yapılabilecek alanları karşılaştırıp, kıyaslayabilmek.</li> </ul>

Bu bölümdeki etkinlikler sayesinde öğrenciler şunları öğreneceklerdir.

1. Yatırım ve tasarruf arasındaki ilişkiyi ifade edebilmek.
2. Tasarruf ve yatırım yapmanın nedenlerini açıklayabilmek.
3. Yatırım alternatiflerinin risk faktörlerini, kazançlarını ve likit hale dönüştürebilirliğinin karşılaştırılması.
4. Yatırımın alım ve satımının nasıl olacağını anlamak.
5. Yatırımlardaki kazancı etkileyen faktörlerin ne olduğunu anlamak.
6. Yatırım bilgilerinin kaynaklarını değerlendirebilmek.
7. Yatırımcıları korumakla görevli olan kurumları tanımak.

Bu bölümde öğretilen bilgiler, ekonomi derslerinde öğretilen bir çok prensip ile paralel işlemektedir.

1. Üretim kaynakları kısıtlıdır. Dolayısıyla insanlar istedikleri her şeye sahip olamazlar ve bunun sonucunda bazı şeyleri seçip, bazılarını fedakarlık etmek zorundadırlar.
2. Verimli bir karar verebilmek adına her alternatif için ilave kazanç ve ek maliyet karşılaştırılmasının yapılması zorunludur. Bir çok karar aslında her şeyi biraz kısmak veya bazı şeylerden biraz daha almakla alakalıdır. Çok az karar bir şeyin alınmasına tamamen son verebilir. Ender olarak “ya hep ya hiç” kararlar alınır.
3. Mal ve hizmetlerin dağılımı için farklı metodlar kullanılabilir. Bunun için şahıslar ve hükümetler ortak bir karara varmalıdır.
4. Her katılan taraf fayda sağlayacaksa serbest ticaret oluşacaktır. Bu hükümetler, şirketler ve şahıslar arası her tür ticaret için geçerlidir.

5. Pazar ekonomilerinde şahısların ve grupların hedeflerine ulaşmaları için kurumlar oluşur. Bankalar, işçi sendikaları, şirketler, adli sistemler, ve kar amacı gütmeyen kurumlar bunlardan bazılarıdır.
6. Para ticareti, borçlanmayı, tasarrufu, yatırımı ve mallar ile hizmetlerin değerlerinin kıyaslanmasını kolaylaştırır.
7. Bir pazar piyasasında, kazançları maliyetlerinden daha fazla olduğu durumlarda hükümet politikalarının bir ekonomik rolü vardır.

## DEĞERLENDİRME TERCİHİ

Aşağıda bir dizi soru bulacaksınız. Bu soruları istediğiniz şekilde kullanabilirsiniz.

1. Her ünite için, öncesinde veya sonrasında bilgileri ölçmek için bir araç olarak kullanabilirsiniz. Bu bölümde doğru cevaplar da verildiği için testin sonunda bir sınıf tartışması yapılabilir. Yanlış cevaplar sizin için sınıfın durumu hakkında bir gösterge olacaktır.
2. Sınıf içinde anlatılacak konuya uygun bir soru ile derse başlayabilirsiniz. Daha sonra anlatıma girersiniz.
3. Bu soruları ev ödevi olarak sınıfa dağıtabilirsiniz. Böylece bir sonraki ders ile ilgili sorular çözülerek öğrenciler derse daha hazır olacaktır.
4. Her dersin bitiminde dersi sona erdirmek için bir özetleyici çalışma niteliğinde sınıfa bu soruları verebilirsiniz. Böylece katılımcılar öğrendikleri konuyu uygulama fırsatını bulacaklardır.

*Ek Bölüm 3 de soruların tamamını ve doğru cevapları bulacaksınız.*

1. Bir çok insan beklenmedik masraf ve giderler için kenara para koyar. Eğer, Aslıhan ile Tayfun acil durumlar için kenarda bir para bulunduruyorlarsa, hemen paraya ihtiyaç duydukları bir durumda aşağıdaki yatırım türlerinden hangisinde paralarına bir an evvel ulaşmaları en zor olurdu?
  - a) Çek hesabı
  - b) Mevduat hesabı
  - c) Evleri için bir ön ödeme olarak yatırdıkları
  - d) Hisse senetleri
2. Reşat ve Murat aynı yaşta. Murat 25 yaşındayken her sene 2,000 YTL ile tasarruf yapmaya başladı. Reşat ise hiç para biriktirmedi. Her ikisi de 50 yaşındayken, Reşat emeklilik dönemi için paraya ihtiyacı olduğunu fark etti ve senede 4000 YTL para biriktirmeye başladı. Murat ise her sene 2000 YTL biriktirmeye devam etti. Şu anda her ikisi de 75 yaşında. Emeklilik fonlarında daha çok parası olan kimdir?
  - a) Her ikisi de tamamen aynı meblağ parayı kenara koydukları için eşit paraya sahiptir.
  - b) Reşat çünkü o her sene daha fazla para biriktirdi.
  - c) Murat çünkü o daha fazla para tasarruf edebilmiştir.
  - d) Murat çünkü onun parası daha uzun bir sürede bileşik faiz ile daha çok artmıştır.
3. Melih ve Arzu'nun yeni bir bebekleri dünyaya geldi. Doğum hediyesi olarak nakit para aldılar. Bu parayı bebeklerinin gelecekteki eğitim masrafları için saklamak istiyorlar. Önlerindeki 18 sene için en yüksek getirisi olacak yatırım türü hangisi olabilir?
  - a) Milli piyango
  - b) Yastık altı

- c) Kumbara
- d) Vadeli Mevduat Hesabı

4. Aşağıda belirtilen araçlardan hangisi genellikle harcama ile bağdaştırılmaz?

- a) Kredi kartı
- b) Nakit para
- c) Hazine Bonosu
- d) ATM Kartı

5. Can ayda 1,000 YTL maaş kazanacağı yeni bir iş buldu. Bu paradan 450 YTL kira giderini ve 100 YTL aylık mutfak masraflarını karşılamalıdır. Ayrıca her ay 100 YTL ulaşım masrafı vardır. Eğer bütçesinde her ay 50 YTL kıyafet, 75 YTL restoran giderleri ve 50 YTL de diğer masraflarına ayırması gerektiğini düşünüyorsa, 700 YTL para biriktirmesi kaç ayını alacaktır?

- a) 2 ay
- b) 4 ay
- c) 6 ay
- d) 8 ay

6. Pelin çalışarak üniversite masrafları için 7000 YTL biriktirmiştir. Gelecek sene üniversiteye gitmek istemektedir ve tüm parasına ihtiyacı vardır. Aşağıda belirtilen yatırım türlerinden hangisi onun üniversite parası için en güvenlisidir?

- a) Evinde bir dolaba kilitlemek
- b) Hisse senedi
- c) Evdeki kasa
- d) Banka mevduat hesabı

7. Enflasyonda olabilecek ani bir artışa karşı aşağıdaki yatırım türlerinden hangisi bir ailenin yaptığı tasarrufun satın alma gücünü koruyacaktır?

- a) Hisse senedi
- b) Bankadaki mevduat sertifikası
- c) Devlet hazine bonoları
- d) Sabit oranlı ipotek altındaki bir ev.

**Cevap anahtarı:**

- 1 C
- 2 D
- 3 D
- 4 C
- 5 B
- 6 D
- 7 D

# Aktivite 1

## Tasarruf veya Yatırım

### TAVSİYE EDİLEN SÜRE

50-60 dakika ayırınız. Dinleyici kitlesine bağlı olarak bu etkinliğe ayıracağınız süre değişebilir. Bütçe yapılandırma bölümü ek bir seans gerektirebilir.

### AMAÇLAR

Katılımcılar şunları öğreneceklerdir:

- “Tasarruf” ve “Yatırım” terimleri arasındaki farkı ayırt etmek.
- Bir finansal planın faydasını anlamak.
- Başarılı bir finansal planın yapılabilmesi için gerekli olan adımları tanımak.
- Bütçelerin neden önemli olduğunu izah etmek.

### GEREKLİ OLAN MALZEMELER:

- Tepegöz sunumu projektörü ve ekran (eğer bir projektör temin etmeniz mümkün değilse elinizdeki tepegöz sunum evrakından fotokopi yapıp sınıfa dağıtabilirsiniz.)
- Tepegöz sunumu şeffaf kağıtları ve aktivite dökümanları
- Boş şeffaf tepegöz kağıtları veya beyaz tahta
- Tepegöz sunumu kalemleri (tahta kullanılacaksa tebeşir, kağıt kullanılacaksa keçeli kalem)

### GENİŞ KAPSAMLI HAZIRLIK NOTLARI

Aktivite planını gözden geçiriniz. Dinleyici kitlenizi göz önünde bulundurup hangi aktiviteleri kullanacağınıza karar verin.

Daha net olması açısından tahtaya yazarken el yazısı yerine büyük harfleri tercih edin.

Eğitim notlarında yazılan kelimeler ile dökümanlarda kullanılan terimler aynı olmayabilir. Elinizdeki evrakları direk okumak yerine sürekli farklı kelimelerle konuşmaya özen gösterin.

**Tepegöz sunumu 4'e** destek olmak için bölgenizdeki bankalara, yatırım kurumlarına ve eğitim kuruluşlarına ziyarette bulunun. Amacınızı anlatıp broşür, tanıtım kitapçıkları ve katılımcılara farklı kaynakların varlığını gösterebilecek tüm evrakları toplayın. Gazete reklamlarını da dahil etmeyi unutmayın. Sınıfta bunları sergileyebileceğiniz bir yer bulun. Bu etkinlikte bir çok döküman kullanılır. Her katılımcı için yeterli sayıda döküman olduğuna dikkat edin. Her zaman yedek olarak birkaç adet bulundurmanız tavsiye edilir.

# Aktivite 1- Eğitim Notları

## Tasarruf veya Yatırım

### Sunum Açılışı

- Katılımcılara hoş geldiniz deyin.
- Kısaca kendinizi tanıtın.
- Bu grup veya sınıfla ilk karşılaşmanız ise herkesin kendini tanıttığı kısa bir tanışma sohbeti başlatın.
- Kendinizi tanıtırken adınızı katılımcıların ders boyunca görebilecekleri bir yere yazın. Bazı öğrenciler heyecanlanıp isminizi hatırlayamayabilirler. Siz onların isimlerini kullanmaya çaba gösterirken, size de isminiz ile hitap etmelerini teşvik edin.

### Aktiviteye genel bir bakış

Bu etkinlikte tartişılacak olan konu başlıklarını tekrarlayınız:

- Tasarruf veya Yatırım
- Finansal Plan Yapmak
- Bütçe oluşturmak

### Görsel Yardımlar

#### Tepegöz sunumu 1

Tasarruf veya Yatırım Hesabı

#### Tepegöz sunumu 2

Tasarruf veya Yatırım “**Tepegöz sunumu 1: Para mı biriktirmeli, yatırım mı yapmalı?**” kağıdını kullanarak öğrencilerden hangilerinin para biriktirdiğini, hangilerinin de yatırım yaptıklarını belirleyiniz.

- Tasarruf türleri ile ilgili cevaplarını tahtaya yazınız.
- Her kategori için parmak kaldırmalarını söyleyiniz.
- Tepegöz sunumunu dersin sonunda özet yapmak için saklayınız.

Sınıftan bir gönüllü seçip “tasarruf” kelimesini tanımlamasını isteyiniz. Birkaç cevabı dinleyiniz. Daha sonra bir katılımcıdan “yatırım” terimini tanımlamasını isteyiniz. “**Tepegöz sunumu 2: Tasarruf veya Yatırım**” ı kullanarak iki mali terimin farkını anlatınız. Finansal Plan kavramını tanıttınız. Bunun bir yol haritası gibi olduğunu izah ediniz. Oluşturulup takip edildiği zaman bireylerin kısa ve uzun vadeli mali hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştırır. (Kısa vadeli hedefler; bir DVD çalar, kışık kalın botlar ve mont satın almak veya tatile gitmek olabilir. Uzun vadeli hedefler ise araba, ev veya eğitim masrafları gibi daha önemli yatırımları kapsar.)

Bir finansal planı olanların parmak kaldırmalarını isteyiniz. Bununla ilgili ikinci bir soru sorarken katılımcıların parmaklarını hala havada tutmalarını isteyiniz. “**Finansal planı olanlarınız arasından kaçınız bunu yazılı olarak yaptınız?**” sorusunu sorunuz.

Aşağıdaki soruları kullanarak katılımcılar arasında samimi bir sohbet başlatınız. Bu tartişmanın amacı bir finansal planı oluşturan kritik maddelerin arasında bir anlaşmaya varmaktır. Eğer hiçbir katılımcının hazırladığı bir finansal planı yoksa, o zaman soruları şunu yansıtmak üzere tekrardan düzenleyiniz.

### **Yazılı olarak finansal planı bulunan katılımcılar için sorular:**

1. Bu yazılı finansal planı ne kadar zaman önce yaptınız?
2. Bu yazılı olan plandan önce yazılı olmayan daha belirsiz bir planınız var mıydı?
3. Yazılı olmayan plandan yazılı olan finansal plana geçmenizi ne sağladı?
4. Yazılı bir finansal plana sahip olmanın avantajları nelerdir?

### **Tüm katılımcılar için geçerli olan sorular:**

1. Aileler finansal plan oluşturma sürecine dahil edilmeliler mi? Neden?
2. Birey ne zaman finansal planını oluşturmalıdır?
3. Bir finansal plan ne kadar sık gözden geçirilip gerekirse uyarlanmalıdır?
4. Bir finansal plan içinde hem kısa vadeli (tasarruf) hem de uzun vadeli (yatırım) stratejileri barındırılmalı mıdır?

Bu sorular sayesinde katılımcılar finansal planların bir oturuluştta yazılmadıklarını ve bir kere yazıldıktan sonra kalıcı olmadıklarını kavramalıdır. Katılımcıları bu tartışmadan dolayı tebrik ediniz.

## **Görsel Yardımlar**

### **Döküman 1**

Başarılı bir finansal plan oluşturmak

### **Döküman 2**

Mali hedeflerimi belirlemek

**“Döküman 1: Başarılı bir finansal plan oluşturmak”** kağıdını dağıtınız. Bu önceki tartışmanın bir özeti sayılacaktır. Bu dökümanda belirtilen 7 nokta konusunda katılımcıları cesaretlendirin.

- Katılımcıların ellerindeki kağıtlara ileride kullanmak üzere notlar almalarını söyleyiniz.
- Listeye ilave etmek isteyebilecekleri hususların olup olmadığını kontrol ediniz.
- Konuyu bağlamak için, bir finansal planın aktif olduğu sürece etkisinin olacağını vurgulayınız.
- Hayatlarındaki kısa ve uzun vadeli mali hedeflere ulaşabilmek için finansal planın çok önemli olduğunu tekrardan vurgulayınız.

Bir finansal plan hakkında düşünmeye başladıklarına göre bu konudaki düşünceleri not etmelerinin akıllıca olacağını katılımcılarla paylaşın, **“Döküman 2: Mali Hedeflerimi Belirlemek”** adlı kağıdı dağıtınız.

- Dökümanın üzerinden geçip, onlardan yapılmasını beklenenleri anladıklarından emin olunuz
- Katılımcılara formu tamamlayabilmeleri için yeterli zaman tanıyınız.
- Sınıf içinde dolaşın yardıma ihtiyaç duyanlarla ilgileniniz.
- Zaman dilimini yazarken katılımcılar, paraya ihtiyaç duyacakları zamanı düşünmelidir.

**Döküman 2’yi** sona erdirmek için yazdıklarını paylaşmak isteyen olup olmadığını sorunuz. Hiç kimse gönüllü olmazsa kağıdı iyice incelemeleri için biraz daha zaman veriniz. Finansal planlarının “canlı” olduklarını ve şartlarınız değiştikçe planınızın yeniden uyarlanabileceğini hatırlatınız. Bir finansal planın üzerinden bir banka veya mali danışman ile geçmek faydalı olabilir.

## Görsel Yardımlar

### Tepegöz sunumu 3 Finansal Plan Desteği

“Tepegöz sunumu 3: Finansal Plan Desteği” kağıdını finansal planlama için gerekli olan kaynakları tanıtmak için kullanınız.

- Toplanan kaynaklarla ilgili bilgileri katılımcılarla paylaşarak tepegöz sunumunun kapsamını pekiştiriniz.
- Katılımcıların bazı malzemeleri incelemek için evlerine götürmelerine izin veriniz.
- Eyleme geçmeden önce bir mali adımı iyice değerlendirmenin gerekliliğini vurgulamayı unutmayın. Katılımcıların finansal planlarının bir uzman tarafından doğruluğunun kanıtlanmasının önemini hatırlatın. Katılımcılar yardım almak için danışacakları kişi ile mutlaka rahat çalışacaklarından emin olmalıdır.

Daha sonra bir finansal planın başarılı olması için gerekli olan şeyin bir **BÜTÇE** oluşturmak olduğunu paylaşın. Uzun ve kısa vadeli mali hedeflerine ulaşabilmek için harcama alışkanlıklarını anlamaları gerekir.

Şu soruları sorun:

- **Maaşınızı nerelere harcadığınızı gerçekten biliyor musunuz?**
- **Bazı faturalarınızı ödeyemediğiniz durumlarda paranızın nerelere gittiğini merak ettiniz mi?**

Bir bütçesi olan katılımcıların ellerini kaldırmalarını söyleyiniz.

- Bütçesi olduğunu söyleyenlerin parmaklarını havada tutmalarını söyleyin ve bu bütçeye sadık kalıp kalmadıklarını sorun. “Evet” diyenlerin diğer ellerini kaldırmalarını isteyin.
- Tek eli havada olanlara neden bir bütçeleri olup da ona uymadıklarını sorunuz.

Aşağıdaki soruları sınıfa yönlendirerek bütçe hakkında bir tartışma başlatınız.

1. **Bir bütçeye sahip olmanın amaçları nelerdir?** Cevaplar farklı olabilir ama şunları barındırmalıdır:
  - Bireyin veya ailenin harcamalarını organize eder.
  - Bireyin elinde olandan daha fazla para harcamasını engeller.
  - Giderlerin gelirlerle dengelenmelerini sağlar.
  - Paranın nerelere harcandığını tanımlar.
2. **Dengeli bir bütçe nedir?** (Gelir = Giderler + tasarruf olan bir bütçe)

## Görsel Yardımlar

### Döküman 3 Aylık Bütçemi Oluşturmak (5 sayfadan oluşur)

### Tepegöz sunumu 1 Tasarruf veya Yatırım Hesabı

“Döküman 3: AYLIK BÜTÇEMİ OLUŞTURMAK” adlı kağıdı katılımcılara dağıtınız.

- İşlevsel bir bütçeyi oluşturmanın zaman alacağını izah ediniz. Yani derste ayrılacak vakit yetmeyecektir. Ama bir bütçeyi oluşturan maddelerin üzerinden geçerek birey eve gittiği zaman kendisiyle ilgili rakamları toplayıp bir bütçeyi rahatlıkla oluşturabilecektir.

- Katılımcılara ilk bütçelerinde tahmini rakamlar kullanmanın normal olduğunu hatırlatın. Belirli bir zaman geçtikten sonra ve dikkatli bir takip ardından, katılımcılar harcama alışkanlıklarını tam olarak belirleyip giderlerini doğru olarak belirleyebileceklerdir.

- Aylık bütçelerine odaklandıklarında bireyler şu anki harcamalarını daha kolay izleyeceklerdir.

Dağıtılan kağıdı kullanarak, her kategori ve kalemin üzerinden geçiniz.

- Kağıdı incelerken tartışmaları teşvik ediniz.

- Katılımcıların her alanda ne kadar harcama yaptıklarını tahmin etmelerini isteyiniz.

Katılımcıların zaman ayırarak bir bütçe oluşturmalarını cesaretlendiriniz.

- Finansal Planlarını yapılandırabilmek için bütçeleri olmayan katılımcıların bir bütçe oluşturmalarının gerekliliğini vurgulayınız.

- Bütçeleri olan öğrencilerin de ellerindeki bütçenin üzerinden geçmelerini önerin. Hangi alanları geliştirebileceklerini ve finansal planlarına ulaşmak için neyi farklı yapabileceklerine bakmalarını teşvik edin.

Bütçe tartışmasını sona erdirmek için, katılımcılara, bir bütçe ile finansal plan arasında nasıl bir bağ gördüklerini sorunuz.

- Cevaplar farklı olabilir ama bir bütçenin bireyin harcamalarını takip etmek için faydalı olduğunu mutlaka barındırmalıdır. Böylelikle bireyler veya aileler bütçelerini aşan masraflara girmezler.

- Bir bütçeye sadık kalmak ayrıca giderlerin kısılabileceği alanları görmelerini de sağlayacaktır. Böylelikle kısa ve uzun vadeli mali hedeflere ulaşmak daha kolaylaşacaktır.

### **Kapanış**

Dersin en başındaki “**Hesap**” tepegöz sunumuna değinerek katılımcılara nasıl cevap verdiklerini düşünmelerini isteyiniz. Acaba bu yeni bilgilerle o zaman verdikleri cevabı değiştirmek isteyip istemediklerini sorunuz.

Herkese katılımlarından dolayı teşekkür ediniz ve diğer derslere gelmeleri için teşvik ediniz. Bilgileri olmaları açısından gelecekte yapılacak seanslar hakkında kısa bir ön bilgi de sunabilirsiniz.

## AKTİVİTE 1- TEPEGÖZ SUNUMU 1

Parayı biriktirmeli mi?	Yatırım mı yapmalı?

## AKTİVİTE 1- TEPEGÖZ SUNUMU 2

# Tasarruf veya yatırım

# TASARRUF

- Kısa vadeliidir.
- Harcamayı erteler.
- Güvenlik uyarıları vardır.

# YATIRIM

- Uzun vadeliidir.
- Gelecekte kar elde etme beklentisi ile parayı bir Őeyle değiştirir.
- Risk faktörleri barındırır.

## AKTİVİTE 1- DÖKÜMAN 1

# BAŞARILI BİR FİNANSAL PLAN OLUŞTURMAK

**1. Mümkün olduğu kadar erken başlayınız.**

**2. Hedeflerinizi belirleyiniz.**

- Gerçekçi olunuz.
- Ne istediğinizi ne zaman istediğinizi ve ne kadara mal olacağını tanımlayınız.
- Hem kısa hem de uzun vadeli hedeflerinizi dahil ediniz.
- Aile bireylerini bu tartışmaya dahil ediniz.

**3. Hem kısa hem de uzun vadeli stratejileri dahil ediniz.**

- Her arzulana hedef için bir strateji belirlenmelidir.
- Kısa vadeli hedeflerin uzun vadeli hedeflere ulaşmakta bir adım olabileceğini hatırlayınız.

**4. Planınızı destekleyen, işleyen ve pratik bir bütçeniz olsun.**

- Düzenli olarak her dönemde belirli bir parayı kenara koymaya kendinizi adayın.
- Maaşınızdan otomatik kesintiler yapmayı veya sabit bir tutarı tasarruf etmeyi düşünün.

**5. Bu planı düzenli olarak gözden geçiriniz**

- Gerekli gördükçe planınızın üzerinden geçerek düzeltmeler yapınız.
- Esnek olunuz.

**6. Planınız üzerinde çalışırken araştırmalarınızı yapınız. Fırsatları ve seçenekleri düşünüp esnek olunuz.**

**7. Planınızı yazıya dökünüz.**

## AKTİVİTE 1- DÖKÜMAN 2

# FİNANSAL HEDEFLERİMİ BELİRLEMEK

Bir finansal plan oluşturmak için ilk adımı atınız. Sizin kısa ve uzun vadeli mali hedefleriniz nelerdir? Bu hedeflere nasıl ulaşmayı planlıyorsunuz? Planlama sürecinize, hedef ve stratejilerinizi düşünerek başlayınız.

<b>FİNANSAL HEDEFLER:</b>		
Benim kısa vadeli hedeflerim:		
<b>Amaçlar</b>	<b>Gereken tutar</b>	<b>Zaman dilimi</b>
Benim uzun vadeli hedeflerim:		
<b>Amaçlar</b>	<b>Gereken tutar</b>	<b>Zaman dilimi</b>
<b>Finansal Stratejiler</b>		
Aşağıda belirtilen şeyleri yaparak kısa vadeli hedeflerime ulaşmayı planlıyorum:		
Aşağıda belirtilen şeyleri yaparak uzun vadeli hedeflerime ulaşmayı planlıyorum:		

## AKTİVİTE 1- TEPEGÖZ SUNUMU 3

# FİNANSAL PLAN DESTEĞİ

- Profesyonel Yardım- Bankalar
- Okullar ve Kurslar
- Medya
- İnternet

## AKTİVİTE 1- DÖKÜMAN 3- Sayfa 1

# AYLIK BÜTÇEMİ OLUŞTURMAK

### Talimatlar:

1. Birinci kolona uygun olan YTL değerlerini yazınız.
2. Her ayın sonunda ikinci kolona gerçekleşmiş olan değeri not ediniz.
3. İkinci kolondan birinci kolonu çıkartıp arada ki farkın eksi veya artı olup olmadığına bakınız. Bu rakamı da üçüncü kolona yazınız.

AY:	1 Bütçelenen tutar	2 Harcanan tutar	3 Fark
<b>SABİT GİDERLER</b>			
<b>Barınma</b>			
Kira			
Diğer (açıklayın)			
<b>ULAŞIM</b>			
Araba borç ödemeleri (araba, kamyon vs.)			
Diğer (açıklayın)			
<b>Sigorta</b>			
Sağlık			
Hayat			
Özürnlük/Uzun vadeli bakım			
Diğer (açıklayın)			
<b>Çocuk bakımı</b>			
Çocuk bakımı/Bakıcı			
Çocukların nafakası			
Diğer (açıklayın)			
<b>SABİT GİDERLER TOPLAMI</b> (Buradaki rakamları bütçe özetindeki uygun yerlere geçiriniz.)			
<b>PERİYODİK SABİT GİDERLER</b> ( Genelde yılda bir düzenli olan giderlerdir. Aylık masrafı hesaplamak için yıllık gideri 12'ye bölünüz.)			
<b>Barınma</b>			
Emlak Vergileri			
Sigorta (ev sahibi veya kiracı olarak)			
Diğer (açıklayın)			
<b>ULAŞIM</b>			
Esas araç			
Plaka masrafları			
Ehliyet			
Kayıt işlemleri			

Sigorta			
İkinci araç (Motosiklet, kamyon, araba gibi diğer tüm ulaşım araçlarını dahil ediniz)			
Plaka masrafları			
Kayıt işlemleri			
Sigorta			
Benzin/Toplu taşıma giderleri/Taksi/Park etme			
Diğer (açıklayın)			
<b>PERİYODİK SABİT GİDERLER TOPLAMI</b> (buradaki rakamları bütçe özetindeki uygun yerlere taşıyınız.)			
<b>DEĞİŞKEN GİDERLER</b> (devamlılığı olan ama meblağları değişken olan masraflardır. Rakamı bulmak için yıllık gideri 12 ye bölün.)			
<b>Barınma</b>			
Kamu hizmetleri			
Isınma			
Elektrik			
Su			
Kanalizasyon			
Çöp			
Geri dönüşüm			
Telefon			
Temel hizmet			
Şehirler arası konuşma			
Cep telefonu			
Diğer (açıklayın)			
<b>Gıda</b>			
Genel gıda ve yiyecek malzemeleri			
Ev dışındaki yiyecekler			
Şirket yemekleri			
Okul yemekleri			
Restoranlarda yenilen öğünler			
Diğer (açıklayın)			
<b>Tıbbi giderler</b> (sigorta kapsamında olmayan giderleri dahil ediniz.)			
Doktor			
Dişçi			
Reçeteler			
Gözlük			
Tıbbi faturalar ( ameliyat gibi)			
Diğer (açıklayın)			
<b>Giyisi</b>			
Yeni kıyafetler			
Temizlik (çamaşır yıkama + kuru temizleme)			
Terzi- düzeltmeler ve tamirler			
Diğer (açıklayın)			
<b>Eğitim</b>			

Okul parası, başvuru ücretleri, eğitim kursları			
Kitaplar, Magazinler, Gazeteler vs.			
Diğer (açıklayın)			
<b>Bağışlar</b>			
Din			
Yardım kuruluşları			
Diğer (açıklayın)			
<b>Kişisel harcamalar</b>			
Berber- kuaför			
Çocukların harçlıkları			
Hediyeler/Çiçek (doğum günü, yıldönümleri, vs.)			
Sigara			
Alkol (bira, şarap, vs)			
Diğer (açıklayın)			
<b>Eğlence</b>			
Sinema, Konser, Spor müsabakaları, Maçlar			
Kablolu yayın/Uydu hizmetleri			
İnternet Hizmetleri			
Loto/piyango			
Spor salonları/ Sağlık kulüpleri			
Tatiller/Seyahatler			
Diğer (açıklayın)			
Spor ve hobiler			
<b>Diğer masraflar</b>			
Evcil hayvan bakımları			
Posta ve kargo			
Çek masrafları			
Havaleler vs.			
Diğer (açıklayın)			
<b>DEĞİŞKEN GİDERLER TOPLAMI</b> (buradaki rakamları bütçe özetindeki uygun yerlere taşıyınız.)			
<b>BORÇLAR</b> (diğer yerlerde dahil edilmemiş olanlar)			
Eğitim borçları			
Kişisel Borçlar			
Kredi Kartı #1			
Kredi Kartı #2			
Kredi Kartı #3			
Diğer (açıklayın)			
<b>BORÇLAR TOPLAMI</b> (buradaki rakamları bütçe özetindeki uygun yerlere taşıyınız.)			
<b>TASARRUFLAR VE YATIRIMLAR</b>			
Tasarruflar			
Yatırımlar			
<b>TASARRUFLAR VE YATIRIMLAR TOPLAMI</b>			

# BÜTÇE ÖZETİ

## Talimatlar

- Bundan önceki sayfalarda bulduğunuz toplam rakamları aşağıdaki bütçe özetindeki uygun hanelere yerleştiriniz.
- 1-5 arasındaki rakamları toplayıp aylık bir toplam rakama ulaşın.
- Üçüncü kolonu dikkatlice inceleyiniz. Giderlerin azaltılmasını gerektirecek bir yer var mı? Artan bir fark varsa eğer bu bir tasarruf alanı olarak belirlenebilir mi?

Kategori	1 Bütçelenen Tutar	2 Gerçekleşen Tutar	3 Fark
Sabit Giderler			
Periyodik Sabit Giderler			
Değişken Giderler			
Borçlar			
Tasarruflar			
<b>TOPLAM AYLIK MUHASEBE</b>			

## AKTİVİTE 2

### Kötü Günler İçin Tasarruf Etmek

#### TAVSİYE EDİLEN SÜRE

50-60 dakika ayırınız. Dinleyicilere bağlı olarak bu süre değişebilir.

#### AMAÇLAR

Katılımcılar şunları öğrenecektir:

- Para biriktirmenin nedenlerini tanımlamak.
- Tasarruf ederken bununla ilgili sorun ve engelleri tanımak.
- Paranızı tasarruf edebileceğiniz yerleri belirlemek.

#### GEREKLİ OLAN MALZEMELER:

- Tepegöz sunumu projektörü ve ekran (eğer bir projektör temin etmeniz mümkün değilse elinizdeki tepegöz sunum evrakından fotokopi yapıp sınıfa dağıtabilirsiniz.)
- Tepegöz sunumu şeffaf kağıtları ve aktivite dökümanları
- Boş şeffaf tepegöz kağıtları veya beyaz tahta
- Tepegöz sunumu kalemleri (tahta kullanılacaksa tebeşir, kağıt kullanılacaksa keçeli kalem)

#### GENİŞ KAPSAMLI HAZIRLIK NOTLARI

Aktivite planını gözden geçirin. Dinleyici kitlenizi göz önünde bulundurup hangi aktiviteleri kullanacağınıza karar veriniz.

Daha net olması açısından tahtaya yazarken el yazısı yerine büyük harfleri tercih edin.

Eğitim notlarında yazılan kelimeler ile dökümanlarda kullanılan terimler aynı olmayabilir. Elinizdeki evrakları direk okumak yerine sürekli farklı kelimelerle konuşmaya özen gösteriniz.

Bu etkinlik çeşitli evraklar kullanılarak uygulanacaktır. Her katılımcı için yeterli sayıda döküman olduğuna dikkat edin. Her zaman birkaç yedek bulundurmanız tavsiye edilir.

## AKTİVİTE 2- Sunum Notları

### Kötü günler için tasarruf yapmak

#### Sunum Açılışı

- Katılımcılara hoş geldiniz deyin.
- Kısaca kendinizi tanıttın.
- Bu grup veya sınıfla ilk karşılaşmanız ise herkesin kendini tanıttığı kısa bir tanışma sohbeti başlatınız.
- Kendinizi tanıtırken adınızı katılımcıların ders boyunca görebilecekleri bir yere yazınız. Bazı öğrenciler heyecanlanıp isminizi hatırlayamayabilirler. Siz onların isimlerini kullanmaya çaba gösterirken, size de isminiz ile hitap etmelerini teşvik edin.

## **Görsel Yardımlar**

### **Tepegöz sunumu 1**

Kötü günler için tasarruf yapmak

### **Tepegöz sunumu 2**

Para biriktirme sebepleri

“**Tepegöz sunumu 1: Kötü günler için Tasarruf Yapmak**” kağıdını kullanarak dersin kapsayacağı konulara genel bir bakış sunun. Tartışmada geçecek olan üç konunun yer aldığı daireyi inceleyin.

- Kötü günler için para biriktirme kavramının yansıtıldığı “ Ak akçe kara gün içindir” atasözünü kimlerin duyduğunu sorunuz.
- Bu atasözünden anladıklarını paylaşmalarını isteyiniz.
- Bireyler çok farklı cevaplar verebilirler ama özet olarak şu sonuca varılmalıdır. Harcamalar ertelenirse bir kişi kötü günler için yani çalışamayacağı veya acil nakit paraya ihtiyaç duyabileceği durumlar için kenarda para biriktirmiş olacaktır.
- Katılımcılara gelirlerinin bir kısmını biriktirmek için nasıl yollara başvurduklarını sorunuz.
- Katılımı teşvik edin ama kimseyi konuşmak için zorlamayın. Paylaşılacak her türlü bilginin sınıftaki herkese fayda sağlayacağını hatırlatın.

Her katılımcının bir kağıt üstüne gelirlerinin bir kısmını neden biriktirdikleri ile ilgili iki sebep yazmalarını isteyiniz.

- Görevi yerine getirmeleri için bir iki dakika izin veriniz.
- Katılımcıların nedenlerini paylaşmalarını isteyiniz.
- Tahtaya cevapları not ediniz.

“**Tepegöz sunumu 2: Para biriktirmenin nedenleri**” adlı aktiviteyi kullanarak tepegöz sunumunda yazılı olan maddelere uyup uymadığını kontrol etmelerini isteyiniz.

- Kendi kişisel sebeplerini dört ana sebeple bağdaştırıp bağdaştırmadıklarını sorunuz.
- Sınıf içerisinde dolaşp, tepegöz sunumundaki uyan nedenlerin üzerine işaret koyunuz.
- Her kategoriye katılımcıların katkılarıyla inceleyiniz. Hiç işaretlenmemiş olan tasarruf alanlarına dikkat çekip tartışmayı sürdürünüz.

Katılımcılara paralarını biriktirmeden evvel kendilerine ne tip sorular sorduklarını sorunuz. Cevaplar farklı olacaktır ama parayı ve gelirlerini kontrol dışında bırakmamak konusunda kendilerine güvenmedikleri cevaplara yansıyacaktır.

## **Görsel Yardımlar**

### **Döküman 1**

Tasarruf konusundaki kaygılarınız

### **Döküman 2**

Tasarruf alanları

### **Döküman 3**

Tasarruf Araçları

### **Tepegöz sunumu 3**

Tasarruf yapılabilecek yerlerin incelenmesi

“**Döküman 1: Tasarruf sorunları ve kaygıları**” kağıdını tartışmanızın odak noktası olarak kullanınız.

- Bu eşleştirme etkinliğinin amacı her kaygının tanımını yapabilmektir.
- Katılımcılardan onlar için en önemli olan kaygıyı belirlemelerini isteyiniz.
- Tüm cevapları not ettikten sonra en önemli ve en önemsiz olan kaygıların bir listesini yapınız.

“**Döküman 2: Tasarruf alanları**” kağıdını kullanarak beş adet örneğin üzerinden geçiniz.

“**Döküman 3: Hangi finansal araçlarla tasarruf yapılabilir?**” kağıdını her katılımcıya dağıtınız.

- **Döküman 2**'yi bir referans olarak kullanarak her duruma uygun olan tasarruf alanlarını belirleyiniz.

• **Cevaplar:**

Durum 1 – Sigorta

Durum 2 – Mevduat hesabı

Durum 3 – Para piyasaları hesabı

Durum 4 – Mevduat hesapları

“**Tepegöz sunumu 3: Tasarruf yapılabilecek yerlerin incelenmesi**” kağıdına bakarak tasarruf türlerinin bir özetini yapınız. “**Döküman 2: Tasarruf alanları**” kağıdında verilmiş olan tanımları kullanarak her tasarruf alanını değerlendiriniz. Bunlar kişiye bağlı olarak farklı değerlendirilecektir. Her katılımcıdan bunlar hakkında iyice bilgi topladıktan sonra karar vermesini isteyiniz.

**Kapanış**

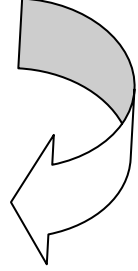
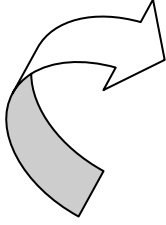
Bu seansı katılımcılara şu soruyu yönelterek kapatınız: **Tasarruf yapmak sizin için gerçekten ne anlam ifade ediyor?**

Herkese katılımlarından dolayı teşekkür ediniz ve daha sonraki derslere gelmeleri için teşvik ediniz. Eğer sonraki dersler planlanmışsa onlar hakkında kısa bir bilgi veriniz.

## AKTİVİTE 2- TEPEGÖZ SUNUMU 1

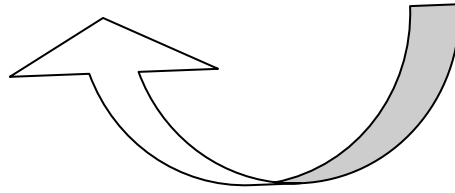
# KÖTÜ GÜNLER İÇİN TASARRUF YAPMAK

## Sebepler



**Araçlar**

**Kaygılar**



## AKTİVİTE 2- TEPEGÖZ SUNUMU 2

### **Tasarruf Yapmanın Sebepleri**

- **Beklenmedik Acil durumlar için hazır olmak.**
- **İleride pahalı ürünler alabilmek.**
- **Emekliliği garanti altına almak.**
- **Yatırım fırsatları için plan yapmak.**

## AKTİVİTE 2- DÖKÜMAN 1

### TASARRUF SORUNLARI VE KAYGILARI

Kaygı ile doğru bulduğunuz tanım arasında bir çizgi çizip eşleştiriniz.

KAYGILAR	TANIMLAR
<b>Güvenlik</b>	Tasarruf konusunda bazı kısıtlamaların varlığı. Bu sınırlamalar yüksek bir ana para şartı veya minimum bir tutarın hesapta bulundurulma şartı olabilir.
<b>Kısıtlamalar</b>	Devlete elde edilen faiz gelirine bağlı olarak bir ödeme yapmak.
<b>Likidite</b>	Yatırılmış olan paranın hızlı ve masrafsız olarak hesaptan çekilebilmesi.
<b>Kazançlar</b>	Tasarrufların devlet güvencesinde olması.
<b>Vergiler</b>	Tasarruflardan elde edilen kazançların vergilendirilmesi. Faiz ve kar payı bunlara iki örnek sayılabilir.

## Aktivite 2- Döküman 2

# TASARRUF ALANLARI

ALANLAR	TANIMLAR
Mevduat Hesabı	<ul style="list-style-type: none"><li>• Değişken kar oranları</li><li>• Paraya kolay ulaşabilmek</li><li>• En basit tasarruf etme yolu</li></ul>
Para piyasası hesapları	<ul style="list-style-type: none"><li>• Bir tür mevduat hesabıdır</li><li>• Bazen daha yüksek faiz oranı uygulanır.</li><li>• Tüm yumurtalarınızı aynı sepete koymayıp, paranızın bir kısmı için tavsiye edilir.</li></ul>

## Aktivite 2- Döküman 3

# Nerede para biriktirilebilir?

### Talimatlar:

Aşağıda anlatılan durumları gözden geçiriniz. Tasarruf alternatifleri arasından uygun olduğunu düşündüğünüz birini seçiniz.

### Hazine bonoları

### Mevduat hesabı

#### Durum 1

Neşe maaşının içinden belirli bir tutarı biriktirmek istiyor fakat yaşlı ebeveynlerinin bakımından da sorumlu olduğu için acil bir durum meydana gelirse tasarrufuna hemen ulaşmak isteyebilir. Neşe, hem faiz geliri elde edip, hem de gerektiğinde fazla bir zarar etmeden parasını çekebileceği nereye yatırmalıdır?

#### Durum 2

Hakan günlük gazetedeki finans reklamlarını okuyordu. Hakan'ın bir tasarruf hesabı var, ama bu hesap çok yüksek faiz getirmiyor. Bu yüzden, tasarruf hesabındaki paranın bir kısmını daha çok faiz kazanabileceği bir yere aktarmak istiyor; ama bir taraftan da parasının güvende ve istediği zaman ulaşılabilir olmasını istiyor. Bu birikimi yapabilmek için çok fazla çalıştı ve dolayısıyla onu kaybetme riskini almak istemiyor. Hakan için en iyi tasarruf seçeneği nedir?

#### Durum 3

Can 2 sene önce kendi işini kurdu, ve en sonunda kar etmeye başladı. Karı çok fazla olmasa da, Can artık parasını faiz kazanacağı ve sigortalı olacağı bir yere yatırmak istiyor. Aynı zamanda işiyle ilgili acil bir ihtiyaç olursa parasını hemen kullanabilmeyi de istiyor. Can için birikimini değerlendirebileceği en uygun yol nedir?

#### Durum 4

Yaz sona ermiştir ve o sezon için Hakan çim biçme işine ara verecektir. İyi bir sezon geçirmiştir. Hakan şimdiki hesabından memnun olsa da, parasının belirli bir kısmını daha yüksek faiz geliri elde edebileceği ama parasının da güvende olacağı bir tasarruf türüyle değerlendirmek istemektedir. Çalıştığı bankanın personeli ile konuşmuş ve farklı alternatifleri araştırmıştır. Bir seçenek iyi gözükmemektedir. İyi bir faiz getirisi vardır ama parasına iki sene dokunmaması gerekmektedir. Hakan hangi alternatifi değerlendirmektedir?

#### Durum 5

Merve liseden mezun olunca babaanne ve dedesi ona hediye olarak bir miktar para verdiler. Merve'nin şu an paraya ihtiyacı yok. Bu parayı emekli olunca dünya turu yapabilmek için yatırım olarak kullanmak istiyor. Merve, parasını hem faiz kazanacağı, hem hükümet tarafından korunacağı, hem de faiz üstünden vergi ödemek zorunda kalmayacağı bir yere yatırmak istiyor. Merve sonra faiz üstünden gelir vergisi ödemek zorunda kalacağını anladı, ama emekli olana kadar bu fonları kullanmak zorunda değil, dolayısıyla sorun yok. Merve hangi seçeneği düşünüyor?

## Aktivite 2- Tepegöz Sunumu 3

### Tasarruf yapılabilecek yerler

Birden 10 a kadar ( bir en düşük 5 en yüksek olmak üzere) aşağıda belirtilen tasarruf alanlarını sıraladığınız.

Tasarruf türü	Güvenlik	Ulaşılabilirlik	Kazanç
Mevduat Hesabı			
Hazine Bonoları			

Yukarıda belirtilen değerlendirmelere göre paranızı nasıl biriktirirdiniz? Neden?

# AKTİVİTE 3

## 1 + 1 = Tasarruf

### TAVSİYE EDİLEN SÜRE

50-60 dakika ayırınız. Gerekli olacak olan süre dinleyicinize göre değişecektir.

### AMAÇLAR

Katılımcılar şunları öğrenecektir:

- Faiz türlerinin karşılaştırılıp kıyaslanması.
- Tasarruf yapmanın sonuçlarını anlamak.
- Tasarruf yönetmeliklerini incelemek.

### GEREKLİ OLAN MALZEMELER:

- Tepegöz sunumu projektörü ve ekran (eğer bir projektör temin etmeniz mümkün değilse elinizdeki tepegöz sunum evrakından fotokopi yapıp sınıfa dağıtabilirsiniz.)
- Tepegöz sunumu şeffaf kağıtları ve aktivite dökümanları
- Boş şeffaf tepegöz kağıtları veya beyaz tahta
- Tepegöz sunumu kalemleri

### GENİŞ KAPSAMLI HAZIRLIK NOTLARI

Aktivite planını gözden geçirin. Dinleyici kitlenizi göz önünde bulundurup hangi aktiviteleri kullanacağınıza karar veriniz

Daha net olması açısından tahtaya yazarken el yazısı yerine büyük harfleri tercih ediniz.

Eğitim notlarında yazılan kelimeler ile dökümanlarda kullanılan terimler aynı olmayabilir. Elinizdeki evrakları direk okumak yerine sürekli farklı kelimelerle konuşmaya özen gösterin.

Bu etkinlikte dökümanlar kullanılır. Her katılımcı için yeterli sayıda döküman olduğuna dikkat edin. Her zaman birkaç yedek bulundurmanız tavsiye edilir.

# AKTİVİTE 3- EĞİTİM NOTLARI

## 1 + 1 = Tasarruf

### Sunum Açılışı

- Katılımcılara hoş geldiniz deyiniz.
- Kısaca kendinizi tanıtınız.
- Bu grup veya sınıfla ilk karşılaşmanız ise herkesin kendini tanıttığı kısa bir tanışma sohbeti başlatınız
- Kendinizi tanıtırken adınızı katılımcıların ders boyunca görebilecekleri bir yere yazınız. Bazı öğrenciler heyecanlanıp isminizi hatırlayamayabilirler. Siz onların isimlerini kullanmaya çaba gösterirken, size de isminiz ile hitap etmelerini teşvik ediniz.

### Aktiviteye genel bakış

Bu etkinlikte tartışılacak olan konuların üzerinden geçiniz:

#### Tasarruf gelirleri

- FAİZ
  - 72 Kuralı
  - Basit
  - Bileşik
- ETKİLERİ
  - Faiz oranları

Katılımcılara “yüzde” teriminin iyi bir hizmet veya servis karşılığında bir kişiye ödediğimiz bir oran olduğunu hatırlatınız.

- Örneğin biz bankadan para ödünç alırsak bu parayı kullanmak için bankaya belirli bir yüzde (faiz) öderiz.
- Eğer bir mağazadan bir televizyon satın alırsak, paranın tamamını ödemedemden belirli yüzdelerle (faiz oranı) ödemekte anlaşabiliriz.

Ama bugünkü dersimizde, “yüzde” kavramına farklı bir açıdan bakmak istiyoruz. Paramızı bir mevduat hesabına veya başka bir tasarruf aracına yatırdığımız zaman, biz paramızı başka birine ödünç vermiş oluyoruz. Burada da paramızı kullanmalarına karşılık bir faiz talebinde bulunma hakkımız doğuyor.

Katılımcılara 72 Kuralını anlatarak derse başlayınız. Bu formül anaparanızın ne zaman ikiye katlanacağını merak ettiğiniz zaman kullanılacak bir formüldür.

**72 Kuralı:** Anaparanın ne zaman ikiye katlanacağını bulmak için, 72’yi faiz oranına ye bölünüz.

*Örnek:* % 5 faiz ile para yatırdığınızı varsayalım.  
72 bölü 5 = 14.4 sene

## **Görsel Yardımlar**

### **Tepegöz sunumu 1**

Faiz türleri

### **Döküman 1**

Basit Faiz ve Bileşik Faiz

### **Döküman 2**

Kazancın tasarrufa etkileri

“**Tepegöz sunumu 1: Faiz Türleri**” kağıdını kullanarak faiz türlerini tanıtınız.

“**Döküman 1: Basit faiz ve bileşik faiz**” kağıdını kullanarak her iki faiz türü arasındaki farkı gösteriniz.

- Katılımcılara finansal kurumların farklı şekilde faiz hesapları yaptıklarını hatırlatınız (günlük, aylık, vs.).
- Bankaların faiz hesaplamalarını açıklamaları beklense de paranızı yatırmadan önce bir banka memurundan faiz hesaplama süreçlerini anlatmasını isteyiniz. Bu banka personeli sizin paranızın nasıl işlem gördüğünü size anlatmakta istekli olacaktır.
- Katılımcılara faiz oranının rakamını bilmenin yeterli olmadığını nasıl bir faiz hesaplaması yapıldığının bilinmesinin de çok önemli olduğunu hatırlatınız (günlük, aylık, yıllık veya başka bir metotla).

“**Döküman 2: Kazancın Tasarrufa Etkileri**” kağıdını dağıtınız. Tasarrufun gelişebilmesi için önemli olan unsurun ona özel bir muamele yapmak olduğunu söyleyiniz. Gereksiz mevduat hesabından para çekilmemelidir.

## **Kapanış**

Birkaç dakikanızı düzenli ve sürekli para biriktirmenin mali güvenceniz açısından gerekliliğini anlatmak için ayırınız.

Herkese katılımlarından dolayı teşekkür ediniz ve diğer derslere gelmelerini teşvik ediniz. Eğer sonraki dersler belirlenmişse ders konuları hakkında kısa bir bilgi verebilirsiniz.

## AKTİVİTE 3- TEPEGÖZ SUNUMU 1

# FAİZ TÜRLERİ

Hangi kazancı tercih edersiniz? Aradaki fark nedir?

<b>Birinci tip</b>	<b>İkinci tip</b>
$\begin{aligned} &\text{Meblağ} \\ &\quad \times \\ &\quad \text{Faiz} \\ &\quad \times \\ &\quad \text{Zaman} \\ &= \\ &\text{Kazanç} \end{aligned}$	$\begin{aligned} &\text{Meblağ} \\ &\quad + \\ &\quad \text{Kazanılan Faiz} \\ &= \\ &\quad \text{Yeni Meblağ} \\ &\quad \times \\ &\quad \text{Faiz} \\ &\quad \times \\ &\quad \text{Zaman} \\ &= \\ &\quad \text{Kazanç} \end{aligned}$

## AKTİVİTE 3- DÖKÜMAN 1

# BASİT FAİZ veya BİLEŞİK FAİZ

## BASİT

- Formül:  
 $\text{Meblağ} \times \text{Yıllık Faiz} \times \text{Zaman} = \text{Kazanç}$
- Faiz SADECE en başta yatırılan ana para üzerinden hesaplanır. Kazanılan faiz geliri hesaba katılmaz.
- Genellikle yıllık olarak hesaplanır.

## BİLEŞİK

- Formül:  
 $\text{Meblağ} + \text{Kazanılan faiz} \times \text{Faiz} \times \text{Zaman} = \text{Kazanç}$
- Faiz HEM anapara (ilk başta yatırılan para) üzerinden HEM DE kazanılan faiz geliri üzerinden hesaplanır.
- Faiz günlük, aylık, veya yıllık olarak bileşik faize tabi tutulabilir. Bu kuruma bağlıdır.

## AKTİVİTE 3- DÖKÜMAN 2

# KAZANCIN TASARRUFLARA OLAN ETKİSİ

Hiç, bankada para tasarrufu yapmanızın gücünü düşündünüz mü? Her 100 YTL nin nasıl farklı bir şekilde değerlendirildiğini anlamak için bu tabloyu inceleyiniz. Eğer hiç para çekilmez ve bileşik faiz türü uygulanırsa, ne kadar zaman sonra paranız iki katına veya üç katına katlanmış olur. Bu paranızı tasarruf etmeniz iyi bir fikir olduğunu göstermekte midir?

## BİLEŞİK FAİZ TABLOSU

Dönemler	1%	3%	5%	6%	8%
1	101.00	103.00	105.00	106.00	108.00
2	102.01	106.09	110.25	112.36	116.64
3	103.03	109.27	115.76	119.10	125.97
4	104.06	112.55	121.55	126.25	136.05
5	105.10	115.93	127.63	133.82	146.93
6	106.15	119.41	134.01	141.85	158.69
7	107.21	122.99	140.71	150.36	171.38
8	108.29	126.68	147.75	159.38	185.09
9	109.37	130.48	155.13	168.95	199.90
10	110.46	134.39	162.89	179.08	215.89
11	111.57	138.42	171.03	189.83	233.16
12	112.68	142.58	179.59	201.22	251.82
13	113.81	146.85	188.57	213.29	271.96
14	114.95	151.26	197.99	226.09	293.72
15	116.10	155.80	207.89	239.66	317.22
16	117.26	160.47	218.29	254.04	342.59
17	118.43	165.28	229.20	269.28	370.00
18	119.61	170.24	240.66	285.43	399.60
19	120.81	175.35	252.70	302.56	431.57
20	122.02	180.61	265.33	320.71	466.10

## AKTİVİTE 4

### Uzun Vadeli Yatırımlar

#### TAVSİYE EDİLEN SÜRE

50-60 dakika ayırınız. Dinleyici kitlenizin ihtiyaçları doğrultusunda bu süre değişebilir.

#### AMAÇLAR

Katılımcılar şunları öğreneceklerdir:

- Yatırım yapmanın amaçlarını anlamak.
- Kişisel yatırım hedeflerini tanımlamak.
- Bir yatırım yaparken sorulacak soruları bilmek (güvenlik, kazanç, istikrar birikimlere ulaşabilme ve çeşitlilik).
- Yatırım yapılabilecek alanları karşılaştırıp, kıyaslayabilmek.

#### GEREKLİ OLAN MALZEMELER:

- Tepegöz sunumu projektörü ve ekran (eğer bir projektör temin etmeniz mümkün değilse elinizdeki tepegöz sunum evrakından fotokopi yapıp sınıfa dağıtabilirsiniz.)
- Tepegöz sunumu şeffaf kağıtları ve aktivite dökümanları
- Boş şeffaf tepegöz kağıtları veya beyaz tahta
- Tepegöz sunumu kalemleri

#### GENİŞ KAPSAMLI HAZIRLIK NOTLARI

Aktivite planını gözden geçirin. Dinleyici kitlenizi göz önünde bulundurup hangi aktiviteleri kullanacağınıza karar veriniz.

Daha net olması açısından tahtaya yazarken el yazısı yerine büyük harfleri tercih ediniz.

Eğitim notlarında yazılan kelimeler ile dökümanlarda kullanılan terimler aynı olmayabilir. Elinizdeki evrakları direk okumak yerine sürekli farklı kelimelerle konuşmaya özen gösteriniz.

Bu etkinlikte çeşitli evraklar kullanılacaktır. Her katılımcı için yeterli sayıda döküman olduğuna dikkat edin. Her zaman birkaç yedek bulundurmanız tavsiye edilir.

Eğer grubunuz Aktivite 1'deki ("**Döküman 2: Finansal hedeflerimi belirlemek**") finansal hedefleri belirleme alıştırmalarını daha önceki derslerde yapmadıysa, bu alıştırmayı burada kullanmayı düşünebilirsiniz. Bu aktiviteye dahil edilmiştir. Arzu ederseniz bir tekrar yapma amacıyla da üzerinden geçebilirsiniz.

### Uzun Vadeli Yatırımlar

#### Sunum Açılışı

- Katılımcılara hoşgeldiniz deyiniz.
- Kısaca kendinizi tanıtırınız.
- Bu, grup veya sınıfla ilk karşılaşmanız ise herkesin kendini tanıttığı kısa bir tanışma sohbeti başlatınız.

- Kendinizi tanıtırken adınızı katılımcıların ders boyunca görebilecekleri bir yere yazınız. Bazı öğrenciler heyecanlanıp isminizi hatırlayamayabilirler. Siz onların isimlerini kullanmaya çaba gösterirken, size de isminiz ile hitap etmelerini teşvik ediniz.

## **Aktiviteye Genel Bakış**

Bu etkinlikte geçen konuların bir tekrarını yapınız:

- Yatırım yapma nedenleri
- Yatırım Hususları
  - \* Yatırım Kaygıları
  - \* Yatırım Alanları

## **Görsel Yardımlar**

### **Tepegöz sunumu 1**

Tasarruf veya Yatırım

### **Tepegöz sunumu 2**

Yatırım alanları

### **Döküman 1**

Yatırım araçlarının özellikleri

### **Döküman 2**

Bir yatırım yapmadan önce sorulacak sorular

“**Tepegöz sunumu 1: Tasarruf veya Yatırım**” adlı kağıdı iki yatırım türü arasındaki farkı göstermek amacıyla kullanarak (bir önceki etkinlikte göstermiş olduğunuz) konunun bir özetini yapınız.

- Şu fikri öne sürünüz: Bir çok insanın gelirlerinin belirli bir yüzdesini biriktirmeleri önemlidir ama çoğu daha sonraki adıma geçmek ister —yatırım yapmak.
- Bu fikri destekleyen katılımcıların ellerini kaldırmalarını isteyiniz.
- Buna inanma sebeplerini sorunuz.

“**Tepegöz sunumu 2: Yatırım alanları**” kağıdını kullanarak katılımcılar arasında yatırımlar hakkında temel bir bilgi oluşturun. Tepegöz sunumundaki listeyi kullanarak farklı yatırım türleri ile ilgili neler bildiklerini katılımcılara sorunuz.

“**Döküman 1: Yatırım araçlarının özellikleri**” evrakını dağıtıp bu bilgilerin üzerinden geçiniz ve katılımcılara sonradan kullanmak üzere notlar almalarını söyleyiniz.

“**Döküman 2: Bir yatırım yapmadan önce sorulacak sorular**” kağıdını dağıtıp, bir sınıf tartışması yapmalarını isteyiniz.

- Daha önce mali hedeflerin belirlenmesinin gerekliliğini vurgulayınız.
- Bir karar verip yatırıma girmeden önce tüm alternatiflerin araştırılması gerekliliğini hatırlatınız. Asla anlamadığınız bir yatırıma girmeyiniz.
- Mali hedeflerinizi uygun yatırım türü ile eşleştiriniz.

## **Kapanış**

## **Görsel Yardımlar**

### **Döküman 3**

Finansal hedeflerimi belirlemek

“**Döküman 3: Finansal hedeflerimi belirlemek**” adlı kağıdı dersi sona erdirmek için kullanınız. Katılımcılar daha evvelki bir derste bu evrakı tamamlamışlarsa, o zaman bu kağıdı dersi tekrar etmek amacıyla da kullanabilirsiniz.

Artık katılımcılar bir çok yatırım ve tasarruf alanları ve çeşitleriyle tanıştıkları için belki de kısa ve uzun vadeli mali hedeflerinde bir değişiklik yapabilirler.  
Herkese katılımlarından dolayı teşekkür ediniz ve diğer derslere gelmelerini teşvik ediniz. Eğer sonraki dersler belirlenmişse ders konuları hakkında kısa bir bilgi verebilirsiniz.

**AKTİVİTE 4- TEPEGÖZ SUNUMU 1**

**PARAYI BİRİKTİRMELİ Mİ?  
YATIRIM MI YAPMALI?**

# TASARRUF

- Kısa vadelidir.
- Harcamayı erteler.
- Güvenlik uyarıları vardır.

# YATIRIM

- Uzun vadelidir.
- Gelecekte kar elde etme beklentisi ile parayı bir şeye değiştirir.
- Risk faktörleri barındırır.

**AKTİVİTE 4- TEPEGÖZ SUNUMU 2**

## **YATIRIM ARAÇLARI**

- **Hisse senetleri**
- **Hazine Bonoları**
- **Yatırım Fonları**
- **Emeklilik Fonları**
- **Emlak**
- **Taşınabilir Mallar**

## AKTİVİTE 4- DÖKÜMAN 2

# Yatırım araçlarının özellikleri

### HİSSE SENETLERİ

- Bir şirkete sahip olmaktır.
- Bir şirkete ait hisse senetlerine sahip olan kişiler o şirketin ortağı sayılır.
- Bu hisselerden elde edilen payınıza düşen kazanç kar hissesi denir.
- Kazançlar sürekli değiştiğinden yatırım riskli olabilir.
- Sadece uzun vadeli hedefler için kullanılmalıdır.

### Bonolar

- Bir borçlanmayı, borç senedini temsil eder.
- Devlete veya bir şirkete sınırlı bir süre için borç verilmiş bir paradır. Geri ödeme koşulları önceden belirlenmiştir.
- Bonolar şirket bonosu veya hazine bonosu olabilir.
- Gelirleri hisse senetlerine oranla daha sabittir.
- Hisse senetlerine göre alınan risk daha düşüktür.

### Banka Fonları

- Profesyonel olarak yönetilirler.
- Bir çok yatırımcıdan para toplayıp, hisse senetleri, hazine bonoları, ve diğer yatırım türlerine yatırım yapılır.
- Yatırımcılar bu profesyonel hizmet için bir ücret öderler.
- Satın almak ve satmak kolaydır.
- Kar oranları ve içerdikleri risk içindeki yatırım araçlarına bağlıdır.
- Satın alınan yatırımlar genellikle çok çeşitli alanlara dağıtılmıştır.

### Emeklilik Planları

- Bireylerin çalışmayacakları dönemleri göz önünde bulundurarak, maaşlarının bir bölümünü kenara ayırmalarıdır.
- Bir çok türü vardır. Emeklilik sigortaları, gayrimenkul alma gibi.

- Risk faktörü emeklilik yatırımının türüne göre değişmektedir.

## **Emlak**

- Ev sahibi olmak hisse senetleri kadar değişken olmasa da yine de kayıp riski barındırır.
- Enflasyona karşı koruma sağlar.
- Paranıza çabuk ulaşmanız kolay değildir. Satış kolaylıkları pazarın durumuna göre değişir.

## **Taşınabilir Mallar**

- Arz ve talebe bağlı olarak bazı malların alınıp satılmasıyla ilgilidir.
- Araba, antikalar, değerli şeyler bunlara dahildir.

**AKTİVİTE 4- DÖKÜMAN 2**

**BİR YATIRIM YAPMADAN ÖNCE  
SORULACAK SORULAR**

- 1. GÜVENLİK — Bu yatırım aracı ne kadar güvenlidir?**
- 2. KAZANÇ — Ne tip kazanç bekleyebilirim?**
- 3. İSTİKRAR — Ne tipte bir risk barındırır?**
- 4. BİRİKİMLERİN ULAŞILABİLİRLİĞİ — Eğer ihtiyacım olursa parama ulaşabilir miyim? Ne kadar zaman alır? Paramı hızlı almamın bir bedeli var mıdır?**
- 5. ÇEŞİTLİLİK — Yatırımlarım farklı alanlara yayılmış durumda mı? Riskimi dağıtmış oluyorum muyum?**

## AKTİVİTE 4- DÖKÜMAN 3

# FİNANSAL HEDEFLERİMİ BELİRLEMEK

Bir finansal plan oluşturmak için ilk adımı atınız. Sizin kısa ve uzun vadeli mali hedefleriniz nelerdir? Bu hedeflere nasıl ulaşmayı planlıyorsunuz? Planlama sürecinize, hedef ve stratejilerinizi düşünerek başlayınız.

<b>FİNANSAL HEDEFLER:</b>		
<b>Benim kısa vadeli hedeflerim:</b>		
<b>Amaçlar</b>	<b>Gereken tutar</b>	<b>Zaman dilimi</b>
<b>Benim uzun vadeli hedeflerim:</b>		
<b>Amaçlar</b>	<b>Gereken tutar</b>	<b>Zaman dilimi</b>
<b>Finansal Stratejiler</b>		
<b>Aşağıda belirtilen şeyleri yaparak kısa vadeli hedeflerime ulaşmayı planlıyorum:</b>		
<b>Aşağıda belirtilen şeyleri yaparak uzun vadeli hedeflerime ulaşmayı planlıyorum:</b>		